

Provedba ovrhe na novčanim sredstvima

– novine i dvojbe –

U članku autorica daje prikaz najvažnijih novosti koje donosi Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (Nar. nov., br. 68/18), koji je stupio na snagu 4. kolovoza 2018., te razmatra njegove određene odredbe koje bi mogle biti dvojbene u primjeni.

TENA NAGY, mag. iur.

1. UVODNO

Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (Nar. nov., br. 68/18 - u nastavku teksta: ZPONS), koji je stupio na snagu 4. kolovoza 2018., uveo je mnoge novine, a posebno glede provedbe ovrhe na novčanim sredstvima ovršenika fizičke osobe.

ZPONS je bitan jer definira postupanje Financijske agencije (u nastavku teksta: Fina) u provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, zbog čega je taj Zakon *lex specialis* u odnosu na Ovršni zakon.

Prilikom donošenja ZPONS-a htjelo se postići ograničavanje dugotrajnih blokada računa građana u slučaju kada se ovrha na novčanim sredstvima pokazala neuspješnom, sve s ciljem rješavanja dugotrajnih blokada građana.

Vrijeme će pokazati koliko će se u praksi taj cilj ostvariti, odnosno upitno je koliko je to dugotrajno rješenje, jer je, unatoč izmjenama koje su dovele do trenutnog smanjenja blokada, ostavljena mogućnost ovrhovoditeljima pokretanja novih ovrha, što rezultira dodatnim troškovima koje je ovršenik dužan platiti.

2. OGRANIČENJE ROKA ZA PROVEDBU OVRHE

Kao glavni razlog donošenja ZPONS-a navedena je upravo potreba ograničenja postupanja Fine u slučaju nemogućnosti naplate ovrhe na novčanim sredstvima po računima ovršenika, jer nije postojala izričita odredba koja bi propisivala ikakav rok do kojeg je Fina dužna po tim zahtjevima postupiti.

Stoga je donesena nova odredba sadržana u članku 12. st. 1., koja predviđa da će Fina prestati s izvršenjem ovrhe na temelju osnove koju je Fina primila nakon proteka roka od tri godine od primitka.

Dakle, sada je uveden novi trogodišnji rok za postupanje Fine, a nakon kojeg Fina više nije dužna provoditi ovrhu u slučaju ako se po tom zahtjevu, odnosno osnovi nisu, u posljednjih šest mjeseci uzastopno prije nastupanja tri godine, naplatila nikakva sredstva za tog ovrhovoditelja.

Ovdje se može u budućnosti pojaviti kao sporan pojam »naplatila«, jer je nejasno hoće li ga Fina tumačiti i u slučaju kada je došlo samo do pljenidbe ili se prije isteka tri godine trebao izvršiti i prijenos ovrhovoditelju da bi se moglo zaključiti da je došlo do »naplate«, a na što upućuje odred-

ba stavka 4. istog članka. Bitno je napomenuti da se to uređenje odnosi samo na situacije kada su ovršenici fizičke osobe, a ne i na situacije kada su ovršenici pravne osobe, na koje se ta odredba ne primjenjuje.

Konačno, može se postaviti pitanje je li skupina ovršenika koji uopće nemaju primanja trebala dobiti prednost ispred onih koji imaju, tj. zaposleni i umirovljenici.

3. ROK ZA ČUVANJE DOKUMENTACIJE

Vežano uz navedeni rok od tri godine potrebno je spomenuti i odredbu članka 21. st. 3. novog ZPONS-a, kojom je, između ostalog, Fina dana ovlast da može nakon proteka tri godine od dana kada je prestala izvršavati ovrhu uništiti dokumentaciju, jer se unutar te tri godine ovrhovoditelj nije naplatio.

Dakle, Fina je tim Zakonom dana ovlast da ne mora vraćati dokumentaciju ovrhovoditelju, već da je može automatski, nakon proteka roka od tri godine, uništiti. Ovrhovoditelj može prije isteka toga roka zatražiti od Fine da mu vrati osnove za plaćanje, ali ako to ne zatraži, izvornici će mu biti uništeni. Time ovrhovoditelj dolazi u rizik da mu je izvornik ovršne isprave uništen i otežana mu je (moguće i onemogućena, primjerice, kod zadužnica koje se izdaju u jednom primjerku) ponovna ovrha na temelju te iste isprave. Podsjećamo, zadužnicu načelno nije moguće koristiti kao ovjereni preslik prema Fini.

Ovršne isprave predane na Finu u vremenu duljem od tri godine od dana stupanja na snagu Zakona, tj. predane prije 4. kolovoza 2015., a prema kojima se od 4. veljače 2018. pa do dana stupanja na snagu Zakona nije ništa naplatilo, Fina će zaključno do 4. veljače 2019. prestati izvršavati.

Sukladno odredbi članka 33., sve te osnove Fina će čuvati do 4. kolovoza 2021., a nakon toga će ih uništiti, osim ako prije toga ovrhovoditelj nije zahtjevom tražio Finu da mu vrati izvornike dokumentacije.

4. OBEZA PREDUJMLJIVANJA NAKNADE FINI

Ovrhovoditelji su dužni nakon 4. kolovoza 2018. na Finu, uz dostavu zahtjeva za naplatu, predati i dokaz da su platili predujam, tj. troškove Fine za provedbu ovrhe, jer u protivnom Fina neće postupiti po njihovom zahtjevu.

Međutim, takvo pravo Fine da odbije provesti ovrhu za koju unaprijed nije plaćen trošak Fina, nema niti jedno drugo državno tijelo, pa čak niti sud koji provodi ovrhu. Naime, sud ne može ograničiti nekoga u ostvarenju svojih prava time što će zahtijevati plaćanje sudske pristojbe unaprijed.

Stoga se takvo ograničenje u pokretanju ovršnog postupka na Finu može tumačiti i kao povreda ustavnog prava na pristup sudu, jer se

osobu koja ima određena prava ograničava u ostvarenju tih prava time što joj se nameće prethodna obveza plaćanja naknade Fina. Dakle, prava se ograničavaju onim subjektima koji nemaju financijska sredstva.

Kao sporna mogla bi se pojaviti i sama visina te naknade, koja nije propisana ovim Zakonom, niti Pravilnikom o vrstama naknada za obavljanje poslova propisanih Zakonom o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (Nar. nov., br. 71/18), već Cjenikom, koji donosi Uprava Fine. Dakle, Uprava Fine ovdje se pojavljuje kao zakonodavac, koji određuje iznose koje ovrhovoditelji moraju platiti da bi mogli ostvariti svoje pravo na pristup sudu.

Osim toga predujmljivanja troškova, razrađeni su i mnogi ostali troškovi koji se plaćaju za bilo koju radnju Fine u provođenju ovrhe, dok je sam način plaćanja ovog predujma propisan navedenim Pravilnikom, te je dodatno otežano plaćanje ovrhovoditeljima, jer ovrhovoditelj mora prilikom uplate navesti strogo propisane podatke, a između kojih su podatci koje mu prethodno Fina mora dati.

5. KAKO OTVARANJE STEČAJA UTJEČE NA OVRHU

Odredbama članka 18. regulirano je postupanje Fine u situacijama kada se tijekom provedbe ovrhe nad ovršenikom otvori stečaj te se ovdje može ista-

Dakle, sada je uveden novi trogodišnji rok za postupanje Fine, a nakon kojeg Fina više nije dužna provoditi ovrhu u slučaju ako se po tom zahtjevu, odnosno osnovi nisu, u posljednjih šest mjeseci uzastopno prije nastupanja tri godine, naplatila nikakva sredstva za tog ovrhovoditelja

knuti kao relevantna odredba stavka 4., kojom je uveden novi način na koji će Fina postupati u situacijama kada se u vremenu između zapljene novčanih sredstava i prijena na račun ovrhovoditelja otvori stečajni postupak nad ovršenikom.

Konkretno, novčana sredstva koja su zaplijenjena i čekaju 60 dana za prijenos ovrhovoditelju, bit će vraćena nazad ovršeniku ako se u vremenu od 60 dana otvori stečaj nad ovršenikom, odnosno ta se novčana sredstva neće prenijeti na račun ovrhovoditelja koji ih je zaplijenio.

U obrazloženju zakonodavca zbog čega je odabran takav način postupanja Fine, samo se ponavlja zakonski tekst tih odredaba bez ikakvog stvarnog pojašnjenja.

6. OBRAZAC ZA »OPOZIV« OVRHE

Još jedna od važnijih promjena jest uvođenje instituta »opoziva ovrhe«, a koji Ovršni zakon ne poznaje, odnosno taj institut do sada nije postojao niti u jednom propisu.

Konkretno, u ZPONS-u taj se pojam pojavljuje sada prvi put, u odredbi članka 5., koja predviđa da ovrhovoditelj koji želi povući svoju ovrhu, tj. ne želi daljnju provedbu ovrhe na Fini, ne može više, kao do sada, o tome pisanim podneskom obavijestiti Finu, jer Fina po takvom podnesku ovrhovodite-

lja neće postupiti i nastaviti će provoditi ovrhu suprotno volji ovrhovoditelja. Ono što ovrhovoditelj mora u takvoj situaciji poduzeti jest dostaviti Fini u izvorniku Zahtjev za opoziv ovrhe, i to isključivo na posebnom, propisanom obrascu Fine, pri čemu postoje dva obrasca takvog zahtjeva, koja sadržavaju identične podatke, samo što se jedan odnosi na opozive zahtjeva za izravnu naplatu, a drugi za naplatu. Ovdje bismo spomenuli da OZ ne poznaje institut »zahtjeva za naplatu«, koji sada uvodi ZPONS.

Kao obrazloženje zakonodavca za takvu dodatnu formalizaciju, navodi se da će to dovesti do pojednostavnjenja postupanja za stranke i da je to zapravo u njihovu interesu.

Upravo suprotno navedenom cilju zakonodavca, takva formalizacija dovest će do komplikacija za obje stranke, jer Fina neće gledati stvarnu volju i izjavu ovrhovoditelja da se povuče ovrha, već će gledati svako slovo i zarez, te će zbog očite pogreške u pisanju ovrhovoditelja nastaviti provoditi ovrhu iako je obje strane žele obustaviti, tj. prestati s njezinim izvršenjem.

7. ZAKLJUČAK

Može se raspravljati koliko su sve promjene koje donosi ZPONS u korist stranaka u postupku, tj. i za ovrhovoditelje, koji imaju legitiman

interes naplatiti svoje potraživanje, ali i ovršnike, koje ne treba zbog nemogućnosti ispunjenja obveze pretjerano kažnjavati tako da im na kraju dug koji trebaju platiti bude i višestruko veći od početnog, što na kraju dovodi do toga da ga nikada ne mogu niti otplatiti.

S obzirom na to da je rok zastare za ovršne isprave koje se predaju na Finu na naplatu deset godina, te s obzirom na to da u slučaju prestatka izvršenja takve osnove od strane Fine nakon proteka roka od tri godine, to ne sprječava ovrhovoditelja da ponovno pokrene ovrhu, dvojbena je koliko će ova odredba zapravo pomoći u dugotrajnom rješenju problema velikog broja blokiranih građana.

Dakle, ovrhovoditelj može, nakon što mu Fina prestane izvršavati osnovu, ponovno podnijeti zahtjev za naplatu, tj. ovrhu iste te osnove, te mu je ovršenik dužan namiriti sada i novi trošak Fine, tj. ponovni zahtjev. Iz navedenog je vidljivo da zbog takvog reguliranja neće »profitirati« niti oni ovršenici koji imaju »nemarne« ovrhovoditelje, koji će čekati s ponovnom predajom osnova na Finu na naplatu, čime ovršenici nastaju dodatne zakonske kamate, niti oni ovršenici za koje će ovrhovoditelji ponovno predavati osnove na Finu, i time će nastajati dodatni troškovi postupka na Fini za ovršenike.